

De økonomiske konsekvenser af designkrænkelser

1. Indledning

Notatet beskriver omfanget og konsekvenserne, herunder de samfundsøkonomiske, af designkrænkelser set fra rettighedshavernes oplevelser og vurderinger.

Omfanget og konsekvenserne undersøges med udgangspunkt i medlemmer/designrettighedshavere af følgende fire brancheorganisationer: Design Denmark, Danske Kunsthåndværkere & Designere (DKoD), Forbundet Arkitekter og Designere (FAOD) samt Træ- og Møbelindustrien (TMI/møbelproducenter) i DI.

Fokus er på designleddet i værdikæden og møbelproducenterne, som er et eksempel på næste led i kæden. Omvendt dækker analysen ikke handlen med designprodukter gennem tredjepart i fx detailhandelen, som alt andet lige ville øge de nævnte beløb.

Analysen er baseret på data primært fra en spørgeskemaundersøgelse i begyndelsen af 2024 blandt rettighedshavere i de nævnte organisationer, som selv oplyser, at de er designere, hvad enten der er tale om fysiske personer eller juridiske personer (fx selskaber).

Spørgsmålene i undersøgelsen omfattede respondenternes egne oplevelser og vurderinger af de direkte og indirekte økonomiske konsekvenser i perioden 2018-2022. Omfanget og de økonomiske konsekvenser omfatter således perioden 2018-2022 vurderet i 2024 af et repræsentativt udsnit af medlemmerne af de nævnte organisationer under ét.

Analysen beskriver bl.a. omfanget og konsekvenserne, herunder direkte økonomiske tab som følge af designkrænkelser og indirekte økonomiske tab som følge af mistet brandværdi/goodwill (Mistet goodwill) samt tab som følge af mindre motivation og evner til kreativitet/innovation (Mistet motivation). De selvvurderede tab kan også omfatte tab i udlandet, men ud fra svarene vurderes det primært at vedrøre Danmark for langt de fleste af de respondenter, som har oplevet et eller andet tab.

Der er anlagt en konservativ vurdering i analysen. Der er tale om en grundig analyse, hvor der er taget højde for alle kendte usikkerheder, omend der som præmis er en usikkerhed i denne type af analyser, som er baseret på en spørgeskemaundersøgelse. Derfor er der anlagt et forsigtigt estimat på de nævnte omfang og beløb, som formentlig ville være højere, hvis der var anlagt en mindre konservativ vurdering.

Konklusionerne fremgår af afsnit 2, resultaterne af afsnit 3 og analysen inkl. analysedesignet af afsnit 4.

2. Konklusioner:

- Mange designrettighedshavere oplever designkrænkelser – mindst 3 ud af 10 har oplevet dette.
- 7 ud af 10 designere, som har oplevet at få deres design krænket, vælger *ikke* at anlægge sag, primært fordi det er uoverskueligt. Dette er på trods af de oplevede høje tab for den enkelte rettighedshaver.
- Det oplevede tab for den enkelte krænkede designrettighedshaver er højt:
 - Mellem ca. 381.000 kr. – 3.640.000 kr. i gennemsnit (alle fire brancheorganisationer).
 - Mellem ca. 390.000 kr. – 1.000.000 kr. i gennemsnit for medlemmer af Design Denmark, DKoD og FAOD og svarer som oftest til ca. 7-18 pct. af den enkelte designers omsætning.

- Samfundsøkonomisk koster det skønsmæssigt mellem 1,9 mia. kr. og 2,4 mia. kr. (5-årig periode) eller ca. 400 – 500 mio. kr. om året, heraf taber staten samlet set op mod ca. 478 mio. kr. i momsprovenu vedrørende alle fire organisationer (5 år).
- Fokuseres der alene på medlemmerne af Design Denmark, DKoD og FAOD, er der tale om et samfundsøkonomisk tab tæt på 500 mio. kr. (5-årig periode) eller ca. 100 mio. kr. om året, heraf taber staten samlet set ca. 125 mio. kr. i momsprovenu (5 år).

3. Resultat

Omfanget af designkrænkelser og deres økonomiske betydning – Design Denmark, DKoD, FAOD og TMI

Type af tab	Design Denmark, DKoD, FAOD og TMI			Design Denmark, DKoD og FAOD		
	Mio. Kr.	Andel som oplever pct.*)	Beløb i alt	Mio. Kr.	Andel som oplever pct.*)	Beløb i alt
Designkrænkelser	2,3	33	1.072	0,6	31	253
Tab som følge af mistet goodwill	3,6	15	785	1,0	14	186
Tab som følge af mistet motivation	0,4	10	56	0,4	11	56
I alt uden moms			1.913			494
I alt med moms			2.391			618

Kilde: Egne beregninger baseret på spørgeskemaundersøgelsen. *) Fejlmargen er op til 6 pct. Konfidensintervallet er ned til 90 pct.

For medlemmerne af Design Denmark, DKoD og FAOD er medianen 190.000 kr. for designkrænkelser, 250.000 kr. for tab af goodwill og 310.000 kr. for tab som følge af mistet motivation. Medianen udtrykker den midterste observation. Når gennemsnittet er højere, tyder det på, at data er skævt med få højere beløb, som trækker gennemsnittet op.

4. Analyse

Først beskrives kilderne (4.1), så analysedesignet (4.2) og herefter de enkelte resultater/konklusioner (4.3).

4.1 Kilder der ligger til grund for analysen

Den primære kilde til analysen er en egen spørgeskemaundersøgelse udsendt via de fire brancheorganisationer i perioden 22. januar 2024 – 7. februar 2024, men enkelte organisationer begyndte lidt senere.

Spørgeskemaundersøgelsen er udsendt til 1.410 medlemmer/designrettighedshavere af følgende fire brancheorganisationer: Design Denmark, Danske Kunsthåndværkere & Designere (DKoD), Forbundet Arkitekter og Designere (FAOD) samt Træ- og Møbelindustrien (TMI/møbelproducenter), jf. tabel 1.

Der er tale om bruttotal for antallet af medlemmer, som spørgeskemaet er udsendt til. Der er efter bedst vurdering udsendt til medlemmer, som er og har været designere i hele eller dele af den undersøgte periode

2018-2022, hvorfor de kan have rettigheder til design og derfor potentielt kan have oplevet designkrænkelser.

Svarene er fortrolige og anonyme, hvorfor de *ikke* er videreformidlet direkte i analysen, men indgår indirekte i en række beregninger, som ligger til grund for analyserne.

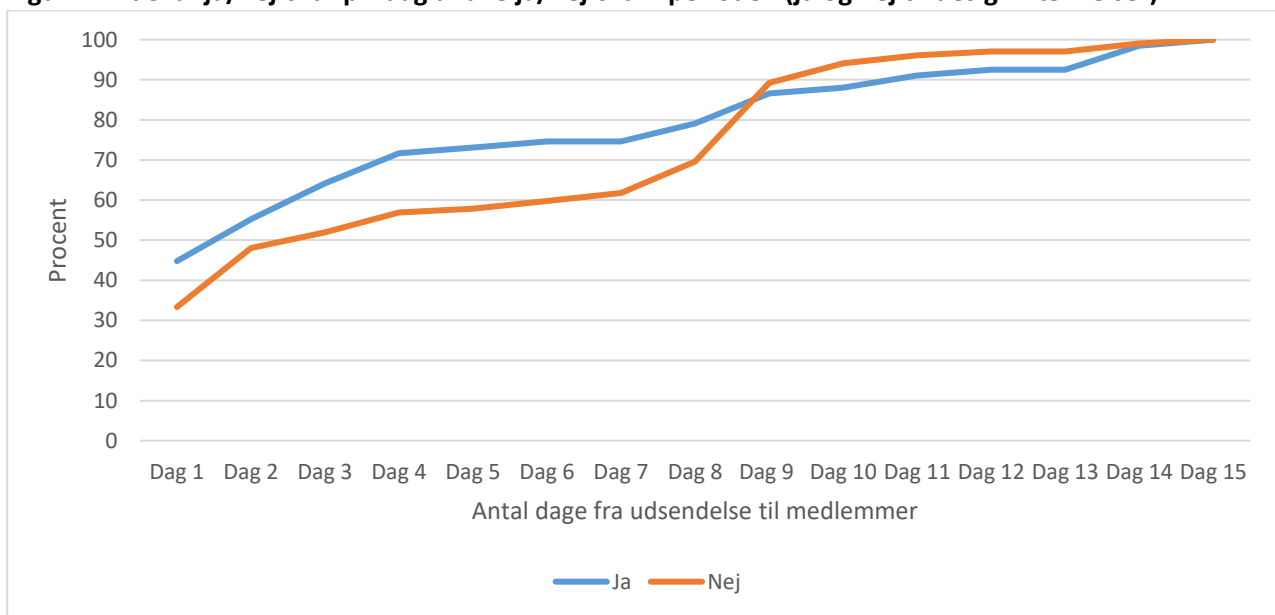
Derudover er der leveret data fra TMI vedrørende omsætningen i den undersøgte periode (2018-2022) hos de 96 møbelproducenter, som er medlemmer af TMI i DI.

4.2 Design af analysen

Designet af analysen har til formål at sikre en troværdig og signifikant beskrivelse af omfanget og konsekvenserne, herunder de samfundsøkonomiske, af designkrænkelser set fra rettighedshavernes oplevelser og vurderinger.

Selektionsbias. Selektionsbias henviser til den skævhed, der kan være i repræsentationen af respondenter i en undersøgelse. Selektionsbias er en iboende faktor i undersøgelser, hvor fx valget af respondenter afhænger af, hvilke medlemmer der melder sig til at besvare det udsendte spørgeskema. I denne undersøgelse kunne man forvente, at medlemmer, der har oplevet designkrænkelser, eller for hvem det er en vigtig agenda, vil være overrepræsenteret i gruppen af respondenter.

Figur 1 Andel af ja/nej-svar pr. dag af alle ja/nej-svar i perioden (ja og nej til designkrænkelser)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelsen. Note: Alle svar er synkroniseret til ens startdag (Dag 1) for de fire organisationer.

Figur 1 bekræfter en vis grad af selektionsbias, idet respondenter med et ja-svar (oplevet en designkrænkelser) hurtigere svarer på undersøgelsen end respondenter med et nej-svar. Ca. 40 pct. af nej-svarene kom først ind efter udsendelse af en rykker-skrivelse (Dag 7). Nogle af brancheorganisationer udsendte en rykker-skrivelse til de relevante medlemmer.

Datarens. Der er foretaget en mindre datarens, hvor der bl.a. er fjernet nogle, fx besvarelser fra respondenter, som er pensionister, 2023-medlemskab og lønmodtagere. Det vil sige nogle få medlemmer, som *ikke* selvstændigt virker som designere eller har virket som designere i den undersøgte periode 2018-2022.

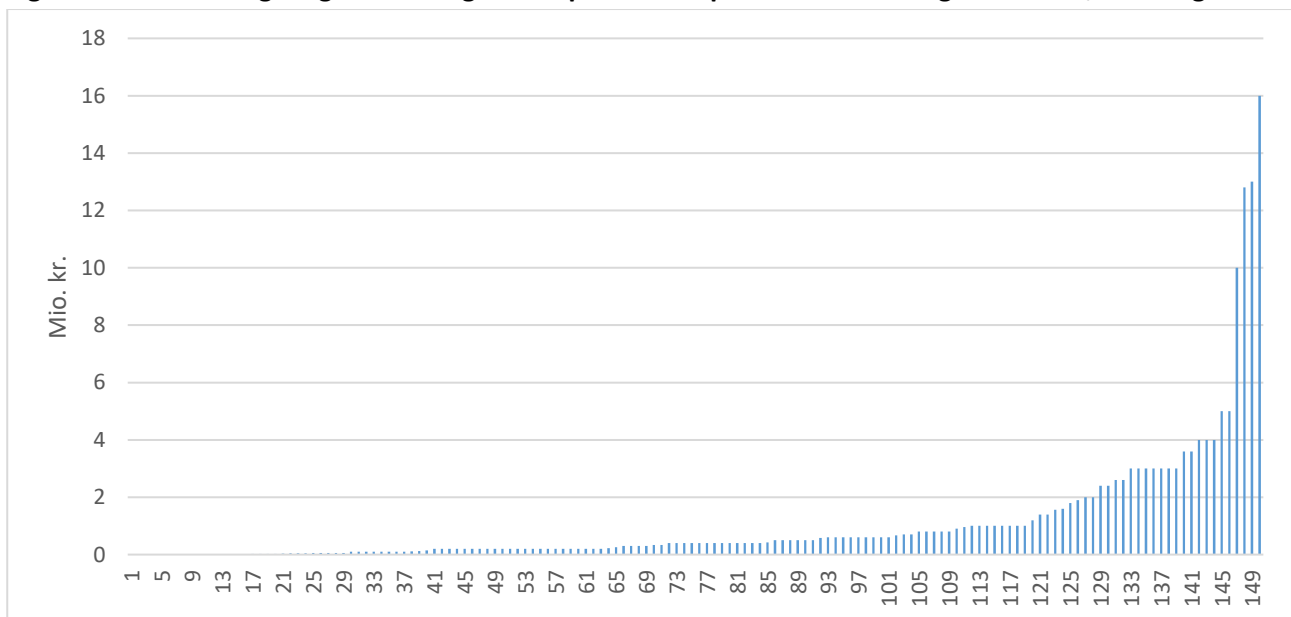
Tabel 1 Antal besvarelser og spurgte fra de fire organisationer samt andele i pct. af alle spurgte og svar

Organisation	Antal spurgte	Andel af spurgte i alt	Antal svar	Andel af svar af alle
	Personer	Procent	Personer	Procent
Design Denmark	341	24	42	21
DKoD	530	38	77	38
FAOD	443	31	65	32
TMI	96	7	19	9
I alt	1.410	100	203	100

Kilde: Spørgeskemaundersøgelsen. Note: For at sikre at undersøgelsen bedre afspejler den samlede population af designere (medlemmer) fra de tre/fire organisationer, er der foretaget en vægtning. Vægtningen svarer til 34 ekstra FAOD-medlemmer. Alle er sat til at have svaret nej (til designkrænkelse) ud fra et forsigtighedsprincip og for at afspejle konklusionen vedrørende selektionsbias i undersøgelsen, jf. tidligere.

Vægtning. FOAD har haft en lavere svarprocent end de øvrige tre organisationer. For at sikre at undersøgelsen bedre afspejler den samlede population af designere (medlemmer) fra de tre/fire organisationer, er der foretaget en vægtning. I alt indgår op til 203 besvarelser i undersøgelsen, jf. tabel 1.

Figur 2 Gennemsnitlig årlig omsætning for stikprøvens respondenter fra Design Denmark, DKOd og FAOD

Kilde: Spørgeskemaundersøgelsen. Note: Respondentsvar fra TMI er udeladt. Gennemsnitlig årlig omsætning er standardiseret pr. år.

Resultaterne og konsekvenserne er opdelt i en beskrivelse baseret på analyser af henholdsvis tre og fire brancheorganisationer.

- *De tre organisationer:* Design Denmark, Danske Kunsthåndværkere & Designere (DKoD) samt Forbundet Arkitekter og Designere (FAOD).
- *De fire organisationer:* De tre organisationer samt Træ- og Møbelindustrien (TMI/møbelproducenter).

Opdelingen skyldes, at medlemmerne af TMI i DI udelukkende er møbelproducenter. De er juridiske personer og som oftest selskaber med en betydelig omsætning. Samlet har de en skønsmæssig årlig omsætning på ca. 14,6 mia. kr. i perioden. Derimod er langt størstedelen af de øvrige tre brancheorganisationers medlemmer fysiske personer. Enkelte af disse organisationer kan have selskaber som medlemmer. En fysisk person vil uanset medlemstype oftest have en virksomhed med et cvr-nummer. De har også en betydelig mindre årlig omsætning, som fremgår af figur 2 for de medlemmer, som har oplyst deres omsætning i undersøgelsen. Skønsmæssigt svarer det til ca. 1,7 mia. kr. i årlig omsætning for alle relevante medlemmer af de tre brancheorganisationer.

Spørgsmålene i undersøgelsen. Spørgsmålene sigter efter, at analysen bl.a. kan beskrive omfanget og konsekvenserne, herunder direkte økonomiske tab, som følge af designkrænkelser og indirekte økonomiske tab som følge af mistet goodwill og mistet motivation. Spørgsmålene fremgår af bilag 1. Svarene er fortrolige og anonyme, hvorfor de ikke er videreformidlet direkte i analysen, men indgår indirekte i en række beregninger, som ligger til grund for analyserne.

Økonomiske konsekvenser. For en stor del af svarene er der udelukkende tale om en egen oplevelse af en eller flere krænkelser af et design, som man har ophavsretten til. Der er *ikke* tale om en juridisk vurdering fx foretaget i forbindelse med en sag ved en domstol. Tilsvarende er de økonomiske vurderinger beskrevet i analysen udtryk for en oplevelse af et tab, som der heller ikke er foretaget en anden vurdering af, fx ved en domstol. Har respondenterne svaret 0 i tab, så er dette lagt til grund i de videre beregninger. Ingen udfyldning af de selvvaluerede økonomiske konsekvenser har fået et beløb svarende til gennemsnittet af oplyste beløb fra medlemmerne af samme brancheorganisation.

På den ene side kan resultatet af analysen været påvirket af den omtalte selektionsbias, jf. tidligere, hvilket kan medføre en højere andel af svar med et ja til oplevelse af designkrænkelser. Det er der bl.a. med vægtingen forsøgt delvist at tage højde for gennem et forsigtighedsprincip, jf. tidligere. På den anden side er der mange designere med en mindre økonomi og et begrænset salg af de designprodukter, jf. tidligere, som de er rettighedshavere til. De kan have sværere ved at overvåge, om der sker en krænkelse af deres design i såvel Danmark som udlandet. Det kan betyde, at andelen af oplevede krænkelser kan være lavere end vist i denne undersøgelse.

Den statistiske analyse. Analysen er signifikant og repræsentativ for populationen af designere under ét, som er medlemmer af de fire organisationer eller de tre organisationer. Konfidensintervallet er for alle svar og kategoriseringer som minimum 90 pct., men vil oftest lige tæt på 95 pct. Fejlmargen er maksimal 6 pct., som er acceptabelt, idet spørgsmålene om krænkelser har binære udfaldsrum i form af enten *ja* eller *nej*.

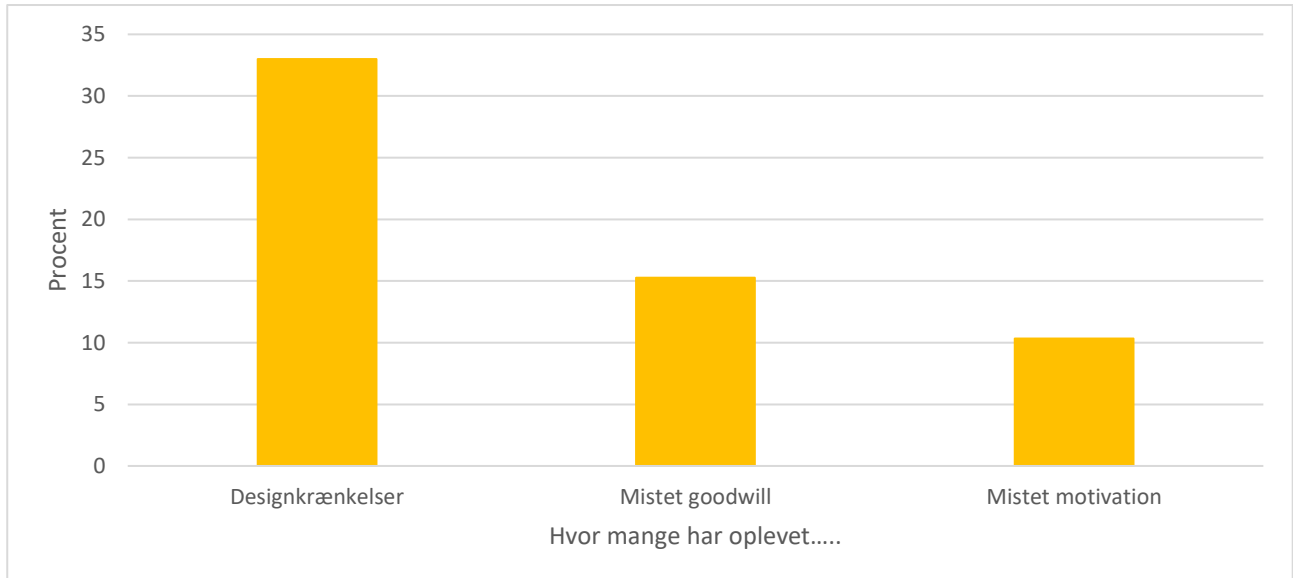
4.2 Analysens resultater og konklusioner

I dette afsnit beskrives omfanget og konsekvenserne, herunder de samfundsøkonomiske, af designkrænkelser set fra rettighedshavernes oplevelser og vurderinger. De er opdelt i en beskrivelse vedrørende førnævnte *de tre* brancheorganisationer eller *de fire* brancheorganisationer.

Analysen beskriver bl.a. omfanget og konsekvenserne, herunder direkte økonomiske tab som følge af designkrænkelser og indirekte økonomiske tab som følge af mistet goodwill og mistet motivation. Omfanget og de

økonomiske konsekvenser omfatter således perioden 2018-2022 vurderet i 2024 af et repræsentativt udsnit af medlemmerne af de nævnte organisationer.

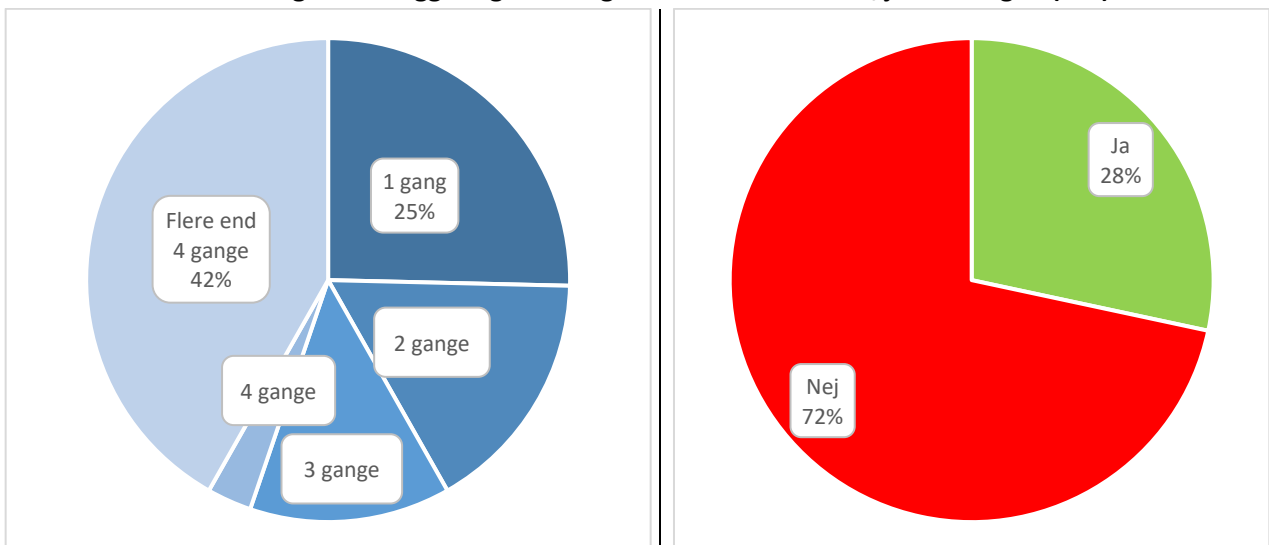
Figur 3 Hvor stor en andel har inden for de seneste fem år oplevet krænkelse af design, tab af goodwill eller tab som følge af mistet motivation?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelsen. Respondenternes samlede svar fra spørgsmål 4, 7 og 9.

Figur 3 viser, hvor stor en andel inden for de seneste fem år, som har oplevet krænkelse af design, tab som følge af mistet goodwill eller mistet motivation. Det fremgår af figur 3, at ca. 33 pct. af alle eller hver tredje designer har oplevet, at deres rettigheder til mindst et design er blevet krænket, at ca. 15 pct. af alle designere har oplevet at miste goodwill som følge af designkrænkelser, og at ca. 10 pct. af alle designere har oplevet at miste motivationen som følge af designkrænkelser.

Figur 4A Hvor mange gange har du oplevet krænkelse af dit/jeres design? (t.v.) og figur 4B Har du/I inden for de seneste fem år valgt at anlægge sag som følge af krænkelse af dit/jeres design? (t.h.)

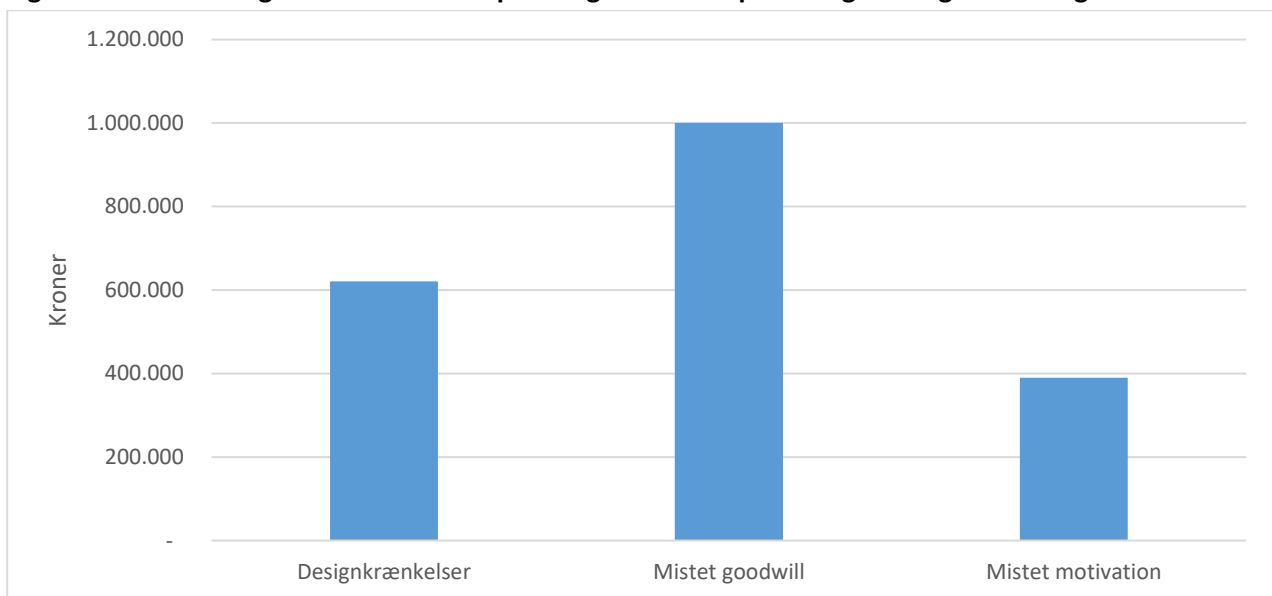

Kilde: Spørgeskemaundersøgelsen. Respondenternes samlede svar fra spørgsmål 5 og 11.

Figur 4A viser, at langt de fleste, som har oplevet krænkelser af deres design inden for de seneste fem år, har oplevet det flere gange. Næsten 6 ud af 10 har oplevet det mindst tre gange i perioden 2018-2022.

Figur 4B viser, at cirka hver tredje inden for de seneste fem år har valgt at anlægge sag som følge af krænkelser af sit/deres design. Når 7 ud af 10 vælger *ikke* at anlægge sag, er den primære grund, som er oplyst blandt de 48 svar, at det er for besværligt, usikkert og dyrt at anlægge sager. Det er bemærkelsesværdigt, fordi det er på trods af de selv vurderede høje økonomiske tab, jf. senere, at der vælges *ikke* at anlægge sag. Enkelte peger dog også på, at deres første dialog (uden advokat og domstol) betød, at krænkelsen stoppede, eller at de selv synes, at det er ok at kopiere, eller at krænkelser er noget, som andre må tage sig af.

Figur 5 Gennemsnitligt selv vurderet tab pr. designer fordelt på udvalgte årsager – tre organisationer

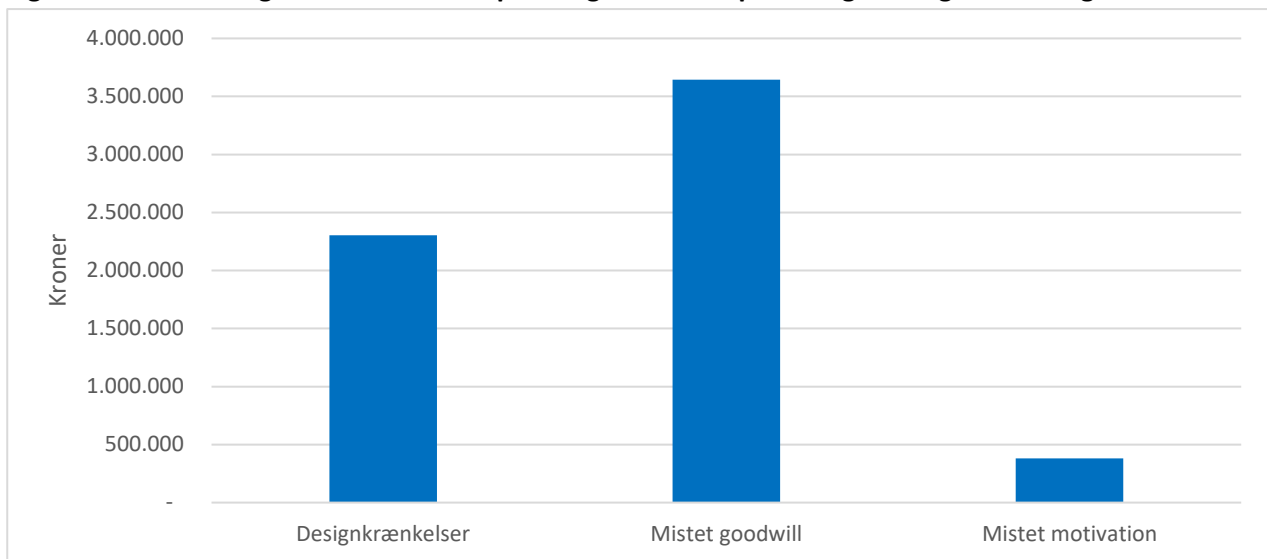

Kilde: Egne beregninger baseret på spørgeskemaundersøgelsen. Respondenternes samlede svar fra spørgsmål 6, 8 og 10. Note: Design Denmark, DKoD og FAOD.

Figur 5 viser, at hver krænket designer af de tre organisationer i gennemsnit selv vurderer et økonomisk tab på henholdsvis ca. 621.000 kr. for designkrænkelser, ca. 1 mio. kr. i mistet goodwill og ca. 390.000 kr. som følge af mistet motivation. Medianen er 190.000 kr. for designkrænkelser, 250.000 kr. for mistet goodwill og 310.000 kr. for mistet motivation. Medianen udtrykker den midterste observation. Når gennemsnittet er højere, tyder det på, at data er skævt med få højere beløb, som trækker gennemsnittet op. Det enkelte selv vurderede økonomiske tab udgør som oftest mellem 7 og 18 pct. af den oplyste omsætning for den enkelte designer.

Figur 6 viser resultaterne af de gennemsnitlige økonomiske tab pr. designer fordelt på samme årsager som i figur 5, men som gennemsnit for hver krænket designer af alle fire organisationer. Hver krænket designer vurderer selv et gennemsnitligt økonomiske tab på henholdsvis ca. 2,3 mio. kr. for designkrænkelser, ca. 3,6 mio. kr. som følge af mistet goodwill og ca. 381.000 kr. som følge af mistet motivation.

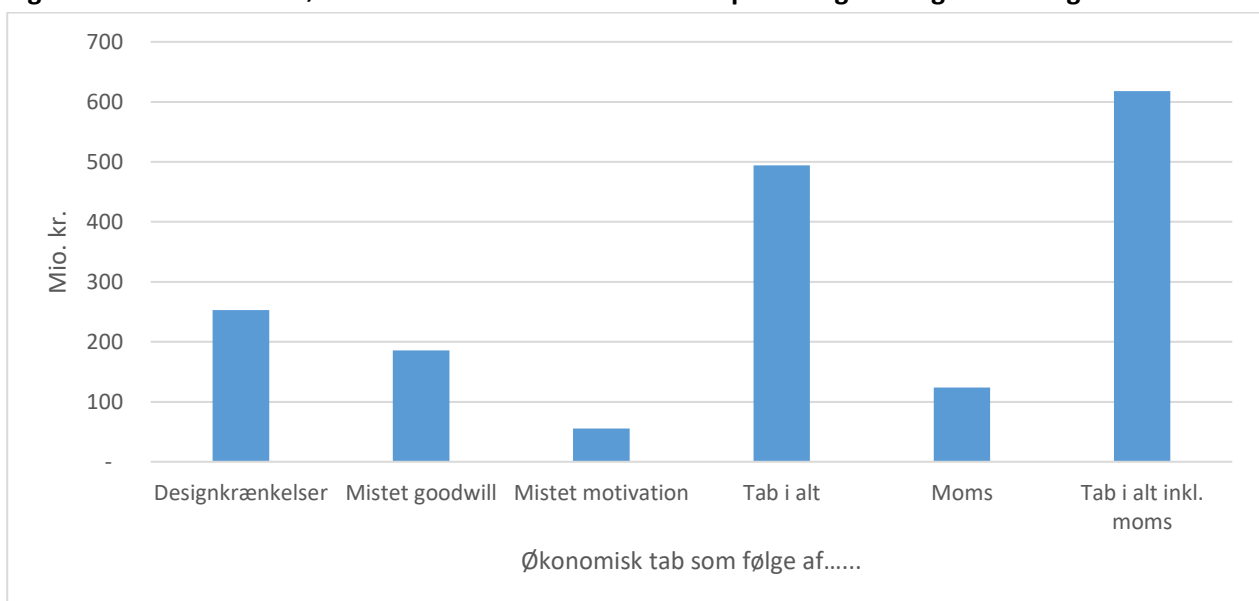
Figur 6 Gennemsnitligt selvvrurderet tab pr. designer fordelt på udvalgte årsager – fire organisationer

Kilde: Egne beregninger baseret på spørgeskemaundersøgelsen. Respondenternes samlede svar fra spørgsmål 6, 8 og 10. Note: Design Denmark, DKoD, FAOD og TMI.

Figur 7 viser det samlede vurderede samfundsøkonomiske tab over fem år fordelt på udvalgte årsager vedrørende de tre organisationer. Det samlede økonomiske tab vurderes at udgøre henholdsvis ca. 253 mio. kr. for designkrænkelser, ca. 186 mio. kr. i mistet goodwill og ca. 56 mio. kr. som følge af mistet motivation. Momsbeløbet udgør ca. 124 mio. kr., og det er en alt-andet-lige betragtning. For beløbet vil være mindre, hvis designkrænkelserne fandt sted i udlandet, eller der har været salg i Danmark af kopierne og opkrævet moms. Så det samlede samfundsøkonomiske tab ligger mellem 494 mio. kr. og 618 mio. kr. Det svarer cirka til 5,9 pct. af den skønsmæssige omsætning på ca. 8,4 mia. kr. i samme periode.

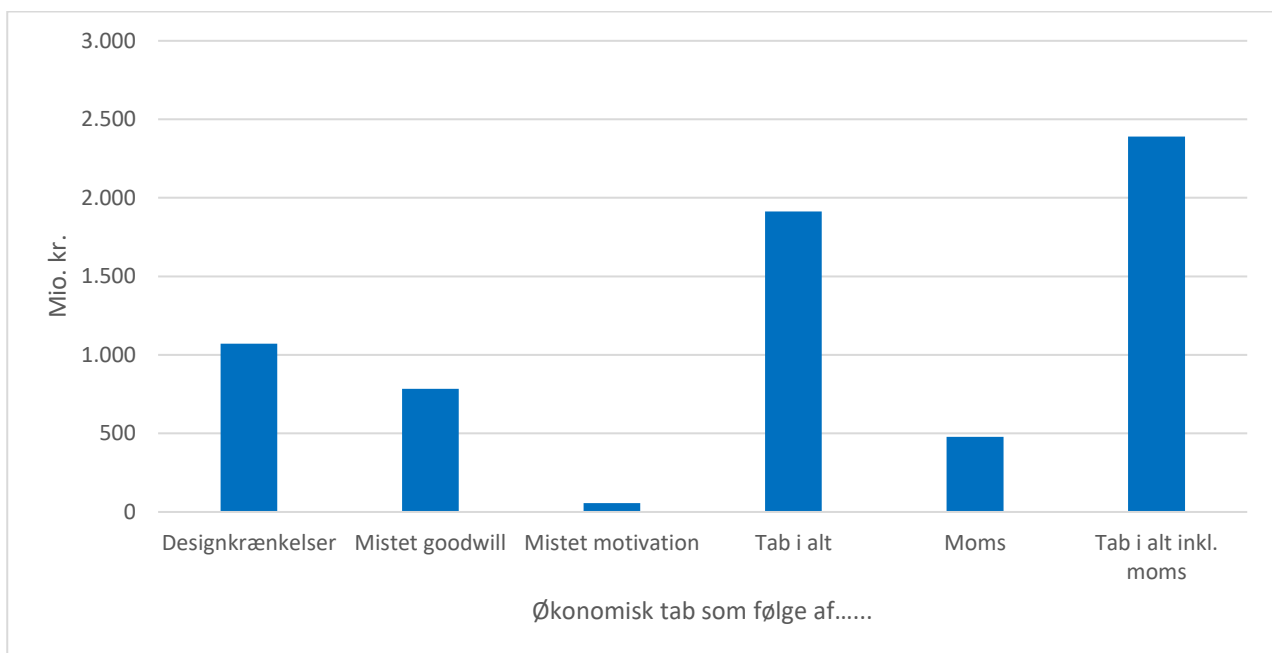
Figur 7 Samlet samfundsøkonomisk tab over fem år fordelt på udvalgte årsager – tre organisationer

Kilde: Egne beregninger baseret på spørgeskemaundersøgelsen. Respondenternes samlede svar fra spørgsmål 6, 8 og 10. Note: Design Denmark, DKoD og FAOD.

Figur 8 viser de samlede samfundsøkonomiske tab fordelt på samme årsager som i figur 7, dog nu vedrørende alle fire organisationer. Det samlede økonomiske tab på designkrænkelser vurderes at udgøre ca. 1,07 mia. kr., tab som følge af mistet goodwill udgør ca. 785 mio. kr. og tab som følge af mistet motivation ca. 56 mio. kr. Momsbeløbet udgør ca. 478 mio. kr., og det er en alt-andet-lige betragtning. For beløbet vil være mindre, hvis designkrænkelserne fandt sted i udlandet, eller der har været et salg i Danmark af kopierne og opkrævet moms. Så det samlede samfundsøkonomiske tab ligger mellem 1,9 mia. kr. og 2,4 mia. kr. Det svarer cirka til 2,4 pct. af den skønsmæssige omsætning på ca. 81,2 mia. kr. i samme periode. Det er bl.a. inkl. eksporten af designmøbler til udlandet.

Figur 8 Samlet samfundsøkonomisk vurderet tab over fem år fordelt på udvalgte årsager – fire organisationer

Kilde: Egne beregninger baseret på spørgeskemaundersøgelsen. Respondenternes samlede svar fra spørgsmål 6, 8 og 10. Note: Design Denmark, DKoD, FAOD og TMI.

For beløbene i figur 7 og 8 er det vigtigt at huske på, at analysen beskriver de selvvaluerede direkte økonomiske tab som følge af designkrænkelser og indirekte økonomiske tab som følge af mistet goodwill og mistet motivation. Fokus i analysen er på designledet i værdikæden og møbelproducenterne, som er et eksempel på næste led i kæden. Omvendt dækker analysen ikke handlen med designprodukter gennem tredjepart i fx detailhandelen, som alt andet lige ville øge de nævnte beløb.

4.4 Usikkerheder i analysen

Analysen er som generelt for denne type af analyser baseret på en række kilder og deraf følgende usikkerheder, ikke mindst vedrørende spørgeskemaundersøgelsen, jf. tidligere. Resultaterne og konklusionerne er dog statistisk signifikante.

Samlet set vurderes disse usikkerheder *ikke* at ændre afgørende ved den samlede skønsmæssige værdi af de direkte og indirekte økonomiske tab som følge af designkrænkelser. Andre metoder og data end benyttet i denne analyse vil dog kunne komme frem til andre resultater og konklusioner.

Udarbejdelsen af notatet er finansieret af Rettighedsalliancen. Notatet er udarbejdet af konsulenthuset Cphfacilitation ApS. Valg af metoder samt notatets analyser og konklusioner er Cphfacilitations valg og prioriteringer. Rettighedsalliancen og de involverede interessenter har kun haft mulighed for at kommentere på notatets faktuelle forhold.

Bilag Spørgsmålene

1. Hvilken brancheorganisation er du medlem af? Du kan kun vælge en organisation. (Design Denmark, FAOD, DKoD og TMI)
2. Repræsenterer du dig selv (selvstændig evt. i eget 100 pct. ejet selskab) eller ansat i selskab med flere ansatte end dig. (Ja/Nej).
3. Cirka akkumuleret omsætning i mio. kr. seneste fem år (2018-2022)? Beløbet skrives i mio. kr. Fx 5 eller 15 mio. kr. Hvis virksomheden har eksisteret i mindre end fem år, skrives periodens cirka omsætning og antal år i en parentes, fx 3 mio. kr. (3 år).
4. Har du/I inden for de seneste fem år oplevet krænkelse af dit/jeres design? (Ja/Nej)
5. Hvis Ja i 4: Hvor mange gange har du/I oplevet krænkelse af dit/jeres design: (1,2,3,4 eller flere end 4 gange)
6. Hvis Ja i 4: Hvor stort et økonomisk direkte tab vurderer du/I, at det cirka drejer sig om i mio. kr. (fx 0,1 mio. kr. = 100.000 kr.)? Beløb skrives i mio. kr.
7. Hvis Ja i 4: Har du/I inden for de seneste fem år oplevet, at du/I har haft et tab på din/jeres brandværdi/goodwil som følge af krænkelse af dit/jeres design? (Ja/Nej)
8. Hvis Ja i 7: Hvor stort et økonomisk indirekte tab vurderer du/I, at det cirka drejer sig om i mio.kr. (fx 0,1 mio. kr. = 100.000 kr.)? Beløb skrives i mio. kr.
9. Hvis Ja i 4: Har du/I inden for de seneste fem år oplevet, at dine/jeres motivation og evner til innovation og kreativitet er blevet mindre, som følge af krænkelse af dit/jeres design? (Ja/Nej)
10. Hvis Ja i 9: Hvor stort et økonomisk indirekte tab vurderer du/I, at det cirka drejer sig om i mio. kr. (fx 0,1 mio. kr. = 100.000 kr.)? Beløb skrives i mio. kr.
11. Hvis Ja i 4: Har du/I inden for de seneste fem år valgt at anlægge sag som følge af krænkelse af dit/jeres design? (Ja/Nej)
12. Hvis Nej i 11. Hvorfor har du/I valgt ikke at anlægge sag?
13. Hvis Ja i 11: Er (seneste) sag afgjort? (Ja, ved domstol, ja, ved forlig eller endnu under proces)
14. Hvis (seneste) sag er afgjort i 13: Synes du/I, at I har fået en passende kompensation? (Ja/Nej)
15. Kommentarer i øvrigt.
16. Må vi kontakte dig vedr. yderligere uddybning af spørgsmålene (Ja/Nej)
17. Hvis Ja i 16: Kontaktinformationer (såfremt ja): E-mail. Mobil: Nummer.